

Kotihoidon ja tehostetun
palveluasumisen kustannukset
palvelusetelin perustana
Loppuraportti

Pasi Leppänen, Anu Servo ja Joonatan Laakso

Selvityksen tausta ja toteutus

Selvityksen taustat ja tavoitteet

Selvityksen taustalla oli tarve vahvistaa kuntien kustannuslaskentaosaamista palvelusetelin käyttöönoton vauhdittamiseksi hankinnan kohdealueella.

- Hankinnan kohdealueen muodostavat Porvoon ja Loviisan kaupungit sekä Askolan ja Lapinjärven kunnat

Kunnissa on jo osittain toteutettu palvelusetelikokeilua. Uusi palvelusetelilaki tuli voimaan 1.9.2009. Tämän jälkeen esimerkiksi Porvoon kaupunki on kirjannut strategiaansa tavoitteen, jonka mukaan kaupunkilaisten valinnanmahdollisuuksia lisätään kustannustasoa nostamatta esimerkiksi ottamalla käyttöön palvelusetelit.

Ongelmakohtaksi kohdealueen kunnissa on nähty heikko tuotteistamis- ja kustannuslaskentaosaaminen. Oli syntynyt tarve konkreettiselle avulle ja tuelle sekä käytännön laskentatyökalulle, joka mahdollistaa kuntapalveluiden hinnoittelun sekä palvelusetelin laajemman käyttöönoton.

Selvityksen toteutus

Hanke toteutettiin huhti - syyskuussa 2011.

Hankkeeseen osallistuivat Loviisan ja Porvoon kaupunkien sekä Askolan ja Lapinjärven kuntien edustajat sekä Deloitte'n asiantuntijat.

Hanke sisälsi vanhusten tehostetun palveluasumisen ja kotihoidon tuotteistamisen, prosessikuvaukset ja kustannuslaskennan.

Kustannuslaskentaa varten kohdekuntien vanhuspalveluiden työntekijöiltä kerättiin työaikatiedot kahden viikon ajalta toukokuussa 2011. Työajanseurannan pohjana olivat prosessikartoitukset sekä työtehtävien ryhmittely eri palvelukokonaisuuksiin.

Tuotekohtaisen kustannusten laskemiseksi laadittiin malli toimintolaskentaa soveltaen (kustannuslaskentatyökalu -excel).

Palvelusetelin
hyödyntäminen
edellyttää tuotteistamista
ja kustannuslaskentaa

Toimintaympäristön muuttuminen pakottaa kunnan hakemaan uusia palveluiden tuottamisen malleja

- Miksi kunnan tulisi selvittää tuottamiensa palveluiden kustannukset?

- Kuntien monipuolistuvat palveluiden tuottamistavat, organisaatiomuutokset ja –järjestelyt sekä tiukentuva kuntatalous lisäävät kuntien tarvetta saada tietoa palveluiden aiheuttamista kustannuksista.
- Väestön ikääntyminen, ikärakenteen muuttuminen sekä vanhusten kokemien sairauksien muuttuminen ovat ulkopuolelta tulevia tekijöitä, jotka tulee ottaa julkisten palveluiden suunnittelussa huomioon.
- Asiakaslähtöisyyden merkityksen korostuminen ja valinnanvapauden lisääntyminen asettavat paineita muuttaa hinnoittelua läpinäkyvämmäksi kilpailussa yksityisen sektorin kanssa.

- Kustannusten selvitys on edellytys palvelusetelien käyttöönottamiselle ja arvon määrittämiselle
- Kustannusten selvitys on edellytys verrattaessa eri hoitomuotoja ja palvelujen vaihtoehtoisia tuotantotapoja
- Kustannusten selvitys on edellytys ostopalvelujen tehokkaaksi kilpailuttamiseksi

Palveluseteli voi helpottaa vastaamista kasvavaan ja monipuolistuvaan vanhuspalveluiden palvelutarpeeseen

Kenelle?

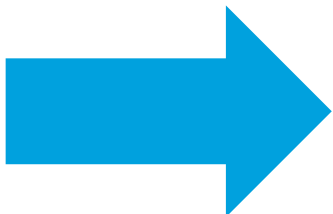
- Kunta valitsee asiakkaat, joiden käyttöön palveluseteliä tarjotaan. Kunta arvioi myös asiakkaan palvelutarpeen ja päättää, mitä palveluja asiakas voi palvelusetelillä hankkia.

Paljonko?

- Kunta saa päättää palvelusetelin arvon. Arvon määrittämistä helpottaa, jos omat palvelut on tuotteistettu ja niiden kustannukset ovat tiedossa. Palvelusetelin ja ostopalvelun osalta on otettava huomioon myös palveluseteliin liittyvät hallinnointikulut.

Mihin palveluihin?

- Yleisimmin palvelusetelin avulla tarjotaan seuraavanlaisia palveluita: kotipalvelut (yleisnimike), tukipalvelut (siivous, kuljetus, ateriapalvelu, kylvytys, asiointi, sosiaalisen kanssakäymisen edistäminen), asumispalvelut, omaishoidon tuki sekä vammaisten palvelut.
- Palvelusetelin ei ole koettu sopivan kotisairaanhoidon palveluihin niiden luonteen vuoksi.

Palvelusetelin käyttöönotto edellyttää omien palveluiden tuotteistamista sekä kustannusten laskentaa

Kustannusten laskenta edellyttää tuotteistamista

Palveluiden tuotteistaminen on perusedellytys palveluiden kustannusten laskennalle ja hintojen määrittämiselle.

Tuotteistamisessa toiminta jaetaan kokonaisuuksiksi, joita tarjotaan asiakkaalle

- toisistaan poikkeavat palvelut, jotka vaativat eri määrän resursseja, muodostavat oman tuotteen
- tuotevalikoimaa on hyvä tarkastella kriittisesti myös liian yksityiskohtaisen laskennan välttämiseksi.

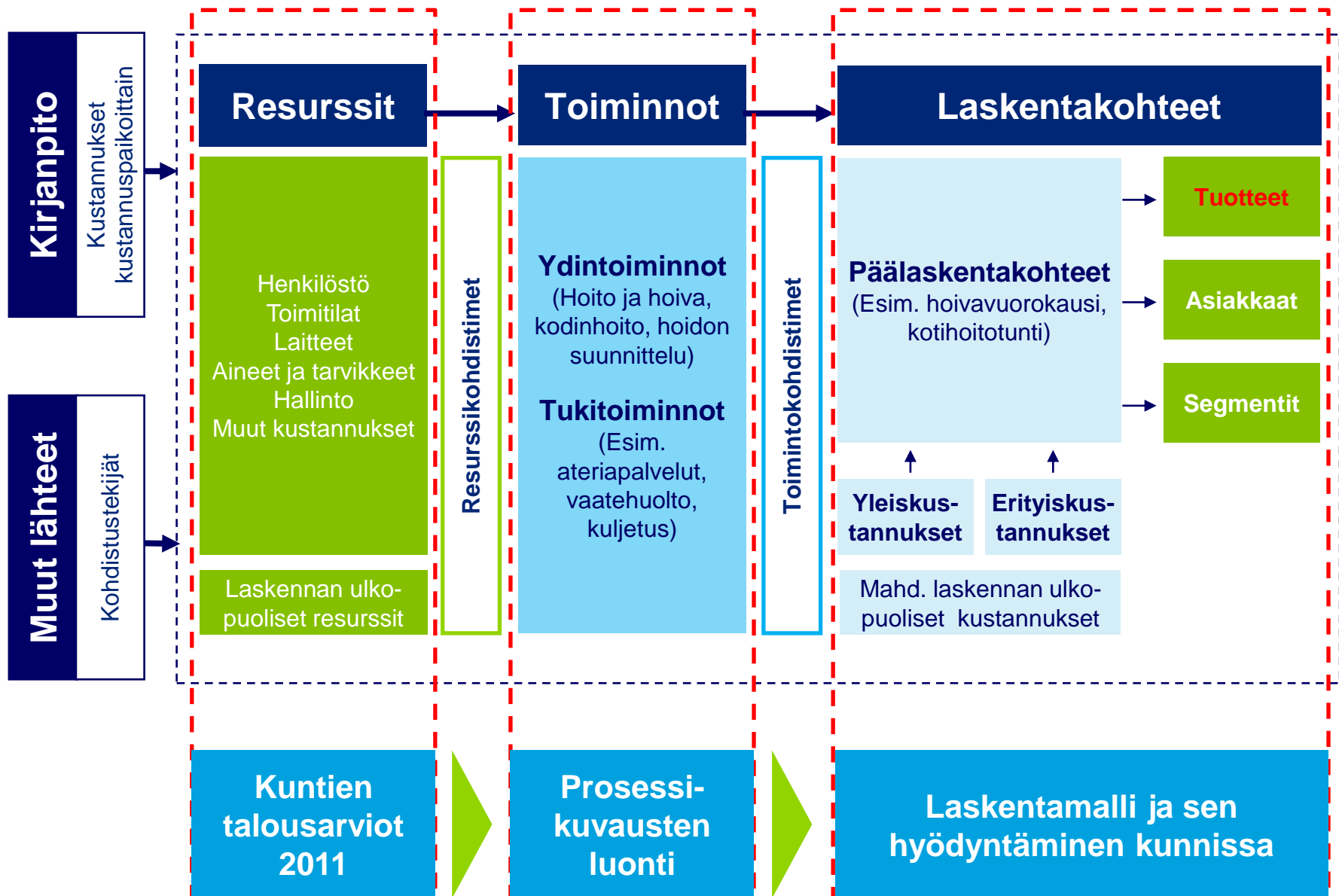
Asiakkaille tarjottava palvelu (esim. kotihoito) saattaa sisältää useita eri suoritteita, joille määritellään oma kustannuksensa

- palvelun osia voidaan tarjota asiakkaille valinnaisina palveluina
- palvelun eri osat vaikuttavat palvelun kokonaishintaan.

Palvelujen kustannusten selvittämisessä voidaan hyödyntää toimintolaskentamallia

Työkalut kohdekuntien tuotteistamiseen ja kustannuslaskentaan

Hankkeessa luotu laskentamallia voidaan hyödyntää päivittäisessä työssä

Laskentataulukko on mahdollista syöttää arvioituja tai toteutuneita lukuja valittuihin palveluihin liittyen ja edelleen kohdistaa kustannuksia niitä aiheuttaneille toiminnoille.

Jokaiselle kunnalle on laadittu oma laskentataulukko sekä tehostetulle palveluasumiselle että kotihoidolle.

*Havainnollistava

KOTIHOIDON JA TUKIPALVELUIDEN KUSTANNUSLASKENTA

TOIMINTOKOHTAISET KUSTANNUKSET			HOITO JA HOIYA					KODINHOITO		HOIDON SUUNNITTELU				HALLINTO			
Kustannuslaji	Kustannus / vuosi	Kustannusten jakoperuste	Perushoito ja peseytymis-apu	Sairaanhoidon ja lääkitys	Kuntoutus- ja virkistystoiminta asiakkaan kotona	Asioiden hoito	Arviointi- käynnit	Ruuan valmistus, lämmitys ja esillelaitto	Siistiminen, vaatehuolto ja muu kodinhoito	Käynnin / hoidon valmistelu ja asiointi käsin	Hoitotyön raportointi ja kirjaaminen ,HOSUn tekeminen ja arviointi	Tauot	Matkat asiakkaan luokse	Työn suunnittelu ja organisointi	Koulutus ja kokoukset	Yleishallinto (kotipalvelu ohjaaja)	Ateripalvelut
Henkilöstömenot	589 401,00	Henkilöstön ajankäyttö	105 090,20	61 356,64	4 420,51	#####	1 060,32	31 650,67	15 363,37	22 809,02	70 433,42	45 148,12	70 551,00	40 706,55	#####		5,0%
Posti- ja telepalvelujen osto	2 470,00	IT-hallintoon, muut tasan kotihoidon	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20	148,20
Pesulapalvelut	741,00	Työvaatteet	74,10	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69	66,69
Laboratoriopalvelut	988,00	Sairaanhoidon ja terveydenhoito		988,00													
Muut palvelut	434,00	Pukuraha, läihoidattajien omien	43,40	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46	44,46
Sisäiset toimistopalvelut	15 661,00	Keskustoimiston tuki, kotihoidon maksujen laskutus, osuus paikallishallinnosta	1 252,08	1 096,27	1 252,08	1 096,27	1 252,08	1 252,08	1 252,08	1 252,08	1 252,08	1 096,27	1 252,08	1 252,08	1 096,27	1 252,08	1 096,27
Asiakaspalvelujen ostot	5 000,00	Yötyöhön ostettu lisätyö	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00										
Kirjallisuus	593,00	Tasan kaikille toiminnoille	47,44	41,51	47,44	41,51	47,44	41,51	47,44	41,51	47,44	47,44	47,44	47,44	47,44	47,44	47,44
Vaateisto	2 470,00	Työvaatteet	247,00	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30	222,30
		Faksit, sekalaiset kalusteet (tasan)															

Tuotteistamisen pohjalle laadittiin prosessikuvaukset

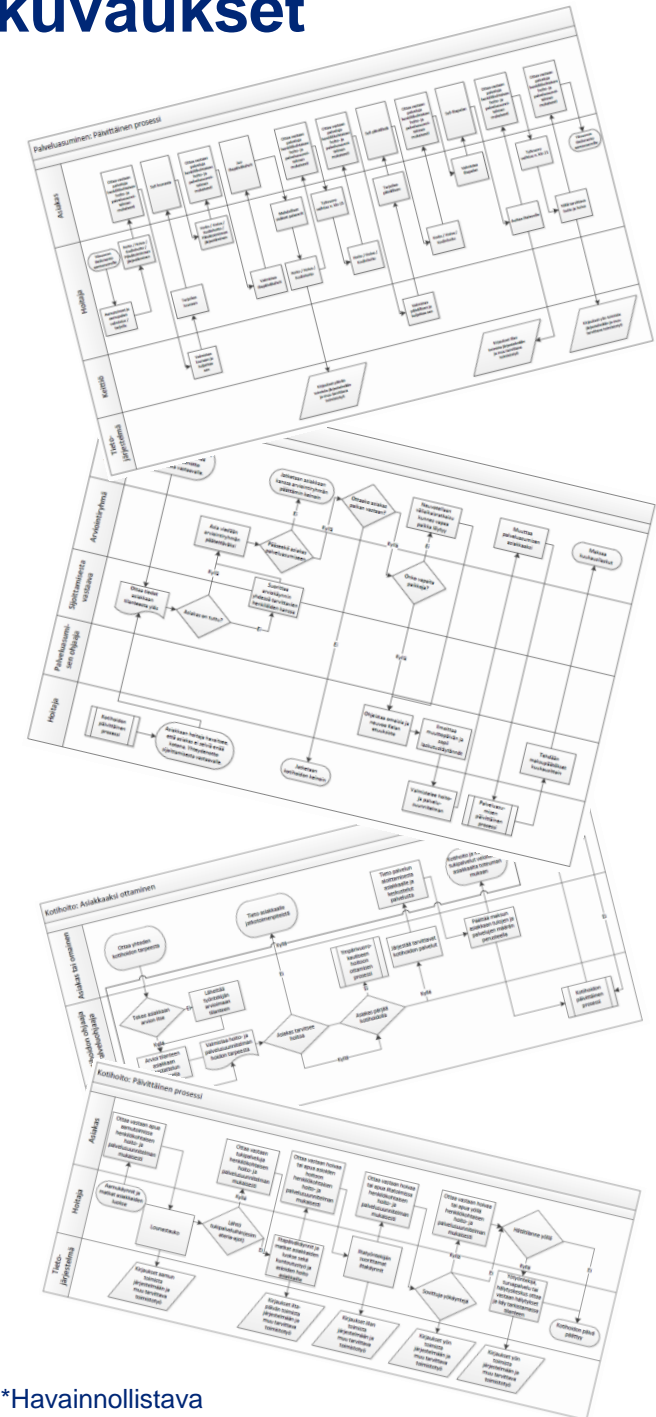
Prosessikuvauksia laadittiin seuraavasti:

1. Vanhusten palveluasumisen asiakkaaksi ottaminen
2. Vanhusten palveluasumisen päivittäinen prosessi
3. Kotihoidon asiakkaaksi ottaminen
4. Kotihoidon päivittäinen prosessi

Prosessikuvaukset ovat yhteisiä kaikille kunnille.

Prosessikuvauksissa on esitetty eri sidosryhmien tehtävät kuvatussa prosessissa sekä tehtävien kulku. Kuvauksesta ei sisällä prosessiin kuluvaan aikaan tai prosessin kustannusta.

Prosessin sisällön kuvausten avulla pystytään muodostamaan käsitys siitä prosessin osasta, joka voitaisiin hankkia ulkopuoliselta tuottajalta esim. palveluseleinin, ja jolle on tarpeellista laskea kustannukset. Tältä prosessin osalta hankkeessa määriteltiin kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen toiminnot kustannuslaskennan pohjaksi.

*Havainnollistava

Hankkeessa määritellyt kotihoidon toiminnot

Hankkeessa määriteltiin kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen toiminnot. Alla on lueteltu palveluihin sisältyvät toiminnot, ja liiteaineistoon on liitetty tarkemmat selvitykset kunkin toiminnon sisällöstä

1. HOITO JA HOIVA

- Perushoito ja peseytymisapu asiakkaan kotona
- Sairaan-/terveydenhoito ja lääkehoito
- Kuntoutus ja virkistystoiminta asiakkaan kotona
- Asioiden hoito
- Arviointikäynnit

2. KODINHOITO

- Ruuan valmistus, lämmitys ja esille laitto
- Siistiminen, vaatehuolto ja muu kodinhoito

3. HOIDON SUUNNITTELU

- Käynnin ja hoidon valmistelu sekä asiointi toimistolta / kansliasta käsin
- Hoitotyön raportointi ja kirjaaminen sekä hoitosuunnitelmien tekeminen ja arviointi

4. MATKAT ASIAKKAIDEN LUOKSE

5. HALLINTO

- Koulutukset ja kokoukset
- Työn suunnittelu ja organisointi
- Tauot

Hankkeessa määritellyt kotihoidon toiminnot

6. TUKIPALVELUT

Tukipalvelut pitävät sisällään asiakkaalle erikseen tuotettuihin ja häneltä erikseen laskutettuihin palveluihin käytetyn työajan. Tukipalveluita ovat:

- Ateriapalvelut
- Saunotuspalvelut
- Vaatehuolto
- Turvapalvelut
- Lääkkeiden jako
- Ryhmätoiminnot ja niiden järjestäminen

Hankkeessa määritellyt tehostetun palveluasumisen toiminnot

1. HOITO JA HOIVA

- Perushoito ja peseytymisapu
- Sairaan-/terveydenhoito ja lääkehoito
- Kuntoutus
- Asioiden hoito
- Virkistystoiminta

2. KODINHOITO

- Ateriapalvelut
- Siistiminen ja muu kodinhoito
- Vaatehuolto

3. HOIDON SUUNNITTELU

- Käynnin ja hoidon valmistelu sekä asiointi toimistolta / kansliasta käsin
- Hoitotyön raportointi ja kirjaaminen ja hoitosuunnitelmien tekeminen ja arviointi

4. HALLINTO

- Koulutukset ja kokoukset
- Työn suunnittelu ja organisointi
- Maksupäätökset
- Tauot

Hankkeessa määritellyt tuotteet

Kotihoidon laskentakohteeksi eli tuotteeksi määriteltiin projektin yhteydessä kotihoidon **keskimääräinen tuntihinta**. Laskennassa tuntihinta jaettiin myös osiin hoidon ja hoivan, matkojen ja hallinnon osalta. Näin vertailu palveluntuottajien erilaisten hinnastojen kanssa on mahdollista.

Matkoille laskettiin myös asiakaskäyntikohtainen keskimääräinen kustannus. Hallinnolle puolestaan laskettiin asiakaskohtainen keskimääräinen kustannus.

Laskennassa hyödynnettiin lisäksi ekvivalenssilaskentaa, jotta saatiin selville **kotihoidon keskimääräinen tuntihinta eri työvuoroissa**. Tällöin vertailu ulkopuolisiin palveluntuottajiin helpottuu, jos tuottajat hinnoittelevat palvelunsa eri vuorokauden aikojen ja viikonpäivien mukaan.

Hankkeessa määritellyt tuotteet

Tukipalveluiden tuotteet määriteltiin seuraavasti:

- Ateriapalvelut – keskimääräinen ateriakohtainen hinta
- Saunotuspalvelut – saunotuskerran keskimääräinen hinta
- Turvapalvelut – turvapalvelukäynnin keskimääräinen hinta
- Päivätoiminta – päivätoimintakäynnin keskimääräinen hinta
- Vaatehuolto – vaatehuollon käyttäjäkohtainen keskimääräinen hinta
- Lääkkeiden jakopalvelut – lääkkeiden jakokerran keskimääräinen hinta

Tehostetun palveluasumisen tuotteeksi määriteltiin **hoivavuorokausi** tehostetun palveluasumisen yksikössä.

Kustannusten kohdistamisperiaatteet

Kustannuslaskennan lähtötietona käytettiin kuntien vuoden 2011 talousarvioita, joihin lisättiin elokuussa 2011 tiedossa olevat talousarviosta poikkeavat kustannukset. Talousarviosta poimittiin kaikki kyseiseen palveluun kohdistuvat kustannukset riippumatta niiden budjetointiyksiköstä. Kustannuksia jätettiin laskennan ulkopuolelle, jos tarkastelun yhteydessä todettiin esim. budjetointivirheitä.

Kustannukset kohdistettiin toiminnoille aiheuttamisperiaatetta noudattaen siten, että menolajikohtaiset kustannukset jaettiin niille toiminnoille, joista kustannuksen katsottiin aiheutuvan. Kustannukset, joiden aiheuttamistoimintoa ei voitu nimetä, jaettiin tasan kaikille toiminnoille.

Arvio kustannusten kohdistumisesta toiminnoille tehtiin keskustelemalla kunkin kunnan edustajan kanssa. Henkilöstökustannusten jako toiminnoille tehtiin työajanseurannan tulosten perusteella.

Toiminnoilta kustannukset kohdistettiin tuotteille.

Projektin eteneminen

Projektin alussa projektin eteneminen aikataulutettiin. Projektin toteutusaikaa pidennettiin kahdella viikolla työajan seurannan aikataulutuksen vuoksi. Toteutunut projektin eteneminen on esitetty alla.

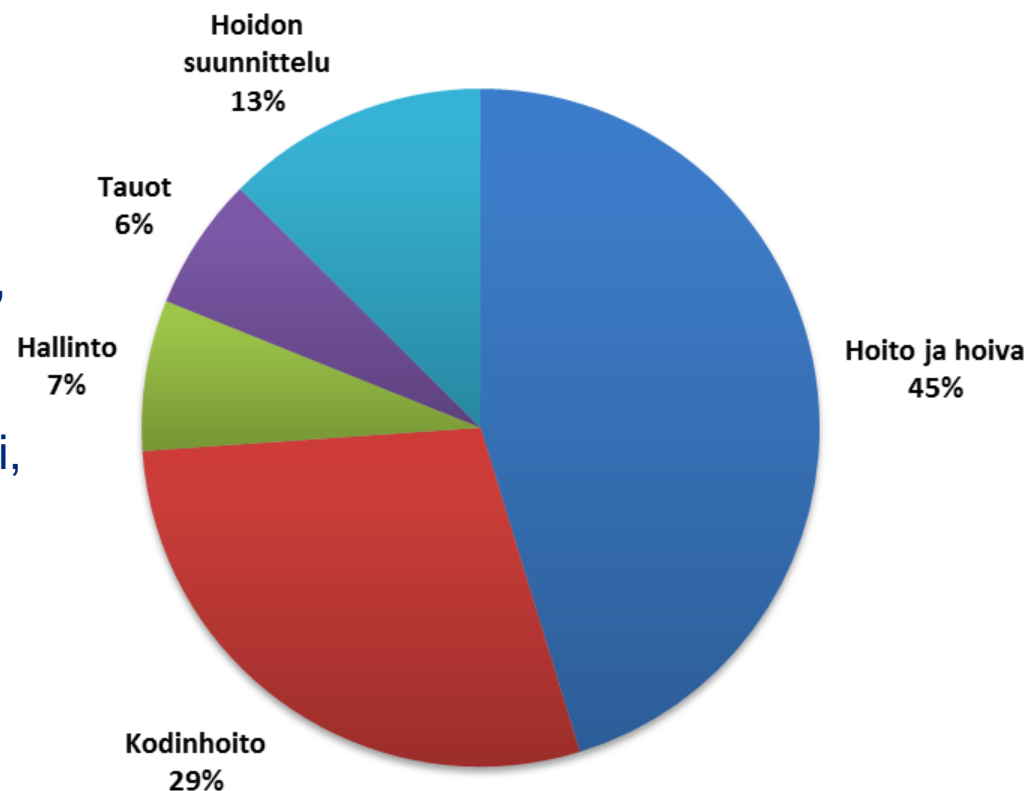
Tavoitteiden asettaminen	<ul style="list-style-type: none"> • eri osapuolet ymmärtävät selvitystyön tavoitteet samalla tavalla • aloituspalaveri 18.4.2011
Tietojen keruu (30.6.2011 mennessä)	<ul style="list-style-type: none"> • laskentajärjestelmän tuottamien tietojen selvittäminen • olemassa olevan tiedon kartoittaminen ja hyväksikäyttö • työajanseurannan käynnistäminen ja toteuttaminen • tuotevalikoimasta päättäminen
Vaihtoehtojen analysointi (15.8.2011 mennessä)	<ul style="list-style-type: none"> • ehdotus laskentamallista ja laskennan käytännön toteutuksesta määritelty ja dokumentoitu tuotevalikoima • tuotekohtaiset hinnat määritelty • mallin omaa soveltamista tuettu • prosessikuvausten laatiminen
Raportointi (15.9.2011 mennessä)	<ul style="list-style-type: none"> • laskentamallin dokumentointi • mahdollisten kehittämistarpeiden dokumentointi • loppuraportin esittely

Kohdekuntien prosessit sekä palveluiden kustannukset

Tehostettu palveluasuminen sisältää viisi tehtäväkokonaisuutta*

1. Hoito ja hoiva (perushoito ja peseytymisapu, sairaan- ja terveydenhoito sekä lääkehoito, kuntoutus, asioiden hoito ja virkistyskäynnit)
2. Kodinhoito (ateriapalvelut, siistiminen ja muu kodinhoito, vaatehuolto)
3. Hoidon suunnittelu (käynnin valmistelu, hoitotyön raportointi ja kirjaaminen)
4. Tauot
5. Hallinto (työn suunnittelu ja organisointi, koulutus ja kokoukset)

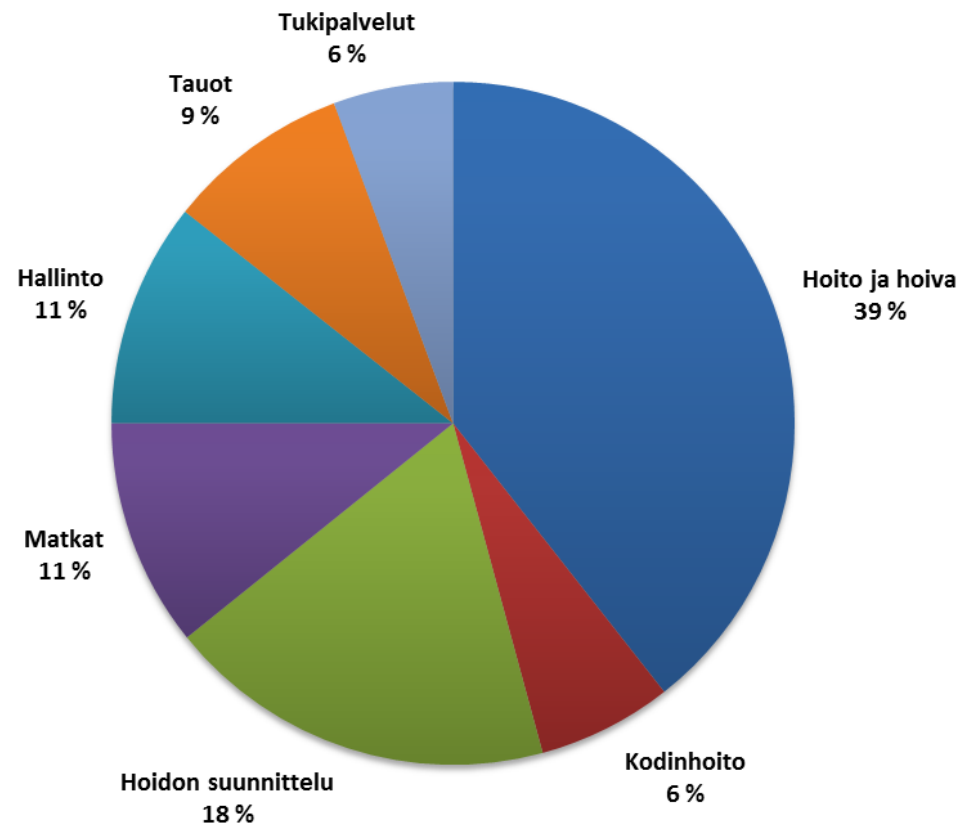
Työajan jakaantuminen tehostetun palveluasumisen työtehtäviin kohdekunnissa (keskiarvo)

Kotihoito sisältää seitsemän tehtäväkokonaisuutta*

1. Hoito ja hoiva (perushoito ja peseytymisapu, sairaan- ja terveydenhoito sekä lääkehoito, kuntoutus- ja virkistystoiminta, asioiden hoito ja arviointikäynnit)
2. Kodinhoito (ruoan valmistus, siistiminen, vaatehuolto ja muu kodinhoito)
3. Hoidon suunnittelu (käynnin valmistelu ja hoitotyön raportointi ja kirjaaminen)
4. Tauot
5. Matkat
6. Hallinto (työn suunnittelu ja organisointi, koulutus ja kokoukset, yleishallinto)
7. Tukipalvelut (ateriapalvelut, saunotuspalvelut, vaatehuolto, turvapalvelut, lääkkeiden jako, kuljetuspalvelut, ryhmätoiminnan järjestäminen)

Työajan jakaantuminen kotihoidon työtehtäviin kohdekunnissa (keskiarvo)

Tehostetun palveluasumisen työtehtäviin käytetty aika jakaantui samalla tavalla eri kohdekunnissa

Hoidon ja hoivan tehtäviin käytettiin aikaa eniten. Aikaa vievin tehtävä oli perushoito ja peseytyminen (kuntien keskiarvo 28 %). Toiseksi eniten aikaa vie kodinhoito, jossa eniten aikaa vievin tehtävä oli ateriapalvelu (kuntien keskiarvo 19 %).

Kohdekuntien välillä oli eroja mm. työn suunnittelun ja organisoinnin (Loviisa 3 % - Lapinjärvi 7 %) sekä taukojen ajankäytössä (Loviisa 5 % - Lapinjärvi 14 %). Tämä voi johtua esimerkiksi erilaisista kirjauskäytännöistä työajan seurannasta tai työn sisällön luonteesta. Loviisassa kuluu runsaasti aikaa hoidon suunnitteluun mutta vastaavasti hallinnon osuus on muita kuntia pienempi.

	Hoito ja hoiva	Kodinhoito	Hoidon suunnittelu	Hallinto	Tauot	Yhteensä
Lapinjärvi	32 %	31 %	11 %	12 %	14 %	100 %
Loviisa	45 %	28 %	17 %	5 %	5 %	100 %
Porvoo	47 %	29 %	11 %	7 %	6 %	100 %
Keskim.	45 %	29 %	13 %	7 %	6 %	100 %

Kotihoidon työtehtävien kestot vaihtelivat kohdekuntien välillä; tähän saattavat vaikuttaa myös erilaiset kirjauskäytännöt

Kotihoidon työtehtävien kestoissa on havaittavissa eroja kuntien välillä. Suurimmat erot ovat hoitotyön raportoinnissa ja kehittämisessä (Loviisa 9 % - Porvoo 17 %), tauoissa (Loviisa 5 % - Porvoo 13 %) sekä ateriapalveluissa (Porvoo alle 1 % - Lapinjärvi 11 %). Tauoissa yövuorot sekä hallinnossa koulutukset ovat vaikuttaneet merkittävästi tehtäväkokonaisuuden suuruuteen ja täten vertailukelpoisuuteen.

Aikaa vievin tehtäväkokonaisuus myös kotihoidon puolella on hoito ja hoiva (39 %), josta perushoito ja peseytyminen vei eniten työntekijöiden työajasta (21 %). Loppuosa työntekijöiden työajasta jakaantuu suhteellisen tasaisesti muiden tehtäväkokonaisuuksien kesken.

	Hoito ja hoiva	Kodinhoito	Hoidon suunnittelu	Matkat	Hallinto	Tauot	Tukipalvelut	Yhteensä
Askola	33 %	8 %	16 %	12 %	17 %	8 %	7 %	100 %
Lapinjärvi	38 %	3 %	20 %	10 %	9 %	8 %	12 %	100 %
Loviisa	48 %	9 %	15 %	9 %	7 %	5 %	8 %	100 %
Porvoo	36 %	4 %	23 %	12 %	11 %	13 %	2 %	100 %
Keskim.	39 %	6 %	18 %	11 %	11 %	9 %	6 %	100 %

Laskentamallin mukaiset hoivavuorokausikohtaiset kustannukset tehostetussa palveluasumisessa

Tehostettu palveluasuminen		Hoito ja hoiva	Kodinhoito	Hallinto	Hoidon suunnittelu	Tauot	Yhteensä	Huom.
Lapinjärvi	Kokonaiskustannukset	85 131	52 933	15 972	27 799	12 932	194 767	
	Hoivavuorokausikohtainen kustannus	364	226	68	119	55	832	Hoivavuorokausia 234
Loviisa	Kokonaiskustannukset	1 048 290	782 698	184 460	267 172	135 111	2 417 731	
	Hoivavuorokausikohtainen kustannus	47	35	8	12	6	108	Hoivavuorokausia 22 326
Porvoo	Kokonaiskustannukset	834 068	718 659	120 783	398 999	81 187	2 153 696	
	Hoivavuorokausikohtainen kustannus	42	36	6	20	4	107	Hoivavuorokausia 20 075

Laskentamallin mukaiset tuotekohtaiset kustannukset kotihoidossa

Kotihoito		Hoito ja hoiva	Kodin- hoito	Hoidon suun- nittelu	Matkat	Hallinto	Tauot	Tuki- palvelut	Yhteensä
Askola	Kokonais- kustannukset	242 138	51 289	107 557	112 026	115 529	47 815	142 780	819 134
	Tuotekohtai- nen kustannus	10	2	5	5	5	2		28
Lapinjärvi	Kokonais- kustannukset	167 946	10 881	84 004	74 725	42 605	31 899	76 633	488 693
	Tuotekohtai- nen kustannus	7	1	4	3	2	2		18
Loviisa	Kokonais- kustannukset	1 193 368	208 649	365 065	292 297	187 699	120 464	475 943	2 843 485
	Tuotekohtai- nen kustannus	14	3	4	3	2	1		28
Porvoo	Kokonais- kustannukset	2 098 548	233 482	1 411 414	802 793	692 095	735 160	136 891	6 110 383
	Tuotekohtai- nen kustannus	12	1	8	4	4	4		33

Kehitysehdotuksia kuntien kirjanpidolle ja kustannuslaskennan jatkoystämiselle

Kuntien kirjanpidon ja talousarvion rakenne on suositeltavaa muodostaa siten, että kirjanpito toimisi mahdollisimman pitkälle kustannuslaskennan perustietopakettina. Tällöin kaikki kyseiseen palveluun kohdistuvat kustannukset olisi hyvä kohdistaa jo peruskirjanpidossa palvelun kustannuspaikoille, jotta kirjanpidon kustannustiedot voidaan ottaa kustannuslaskentaan suoraan raporteilta ilman lisäselvityksiä tai laskentaa.

Kunnan sisäisen veloitusten perusteet on hyvä muodostaa mahdollisimman pitkälti aiheuttamisperiaatetta noudattaviksi erityisesti suurten kustannuserien osalta. Tällöin tuotekohtaiset kustannukset eivät vääristy esimerkiksi siten, että kustannuksiin sisältyisi toiselle yksikölle tai palvelulle kuuluvia kustannuksia.

Tarkasteltaessa palvelukohtaisia kustannuksia niistä pitää vähentää kaikki sellaiset kustannukset, jotka eivät sisälly tuotettavaan palveluun. Tästä ovat esimerkkinä tehostetun palveluasumisen kustannuksiin sisältyvät tilakustannukset, jotka liittyvät asuntojen vuokraukseen, mutta eivät itse tehostettuun palveluasumiseen.

Tuotekohtaisten kustannusten laskenta myös tilikauden toteutuneiden lukujen perusteella on suositeltavaa. Samassa yhteydessä voi paljastua budjetointiin liittyviä virheitä.

LITTEET

Kotihoidon hoidon ja hoivan toiminnot

Perushoito ja peseytymisapu asiakkaan kotona

ihon rasvaus, parran ajo, vaipan vaihto, suuhygienia, syöttäminen ja tarpeellisesta nesteytyksestä huolehtiminen, pukeminen, riisuminen, wc:hen avustaminen, hiusten hoito, kynsien leikkaus keskustelu, asiakkaan perushoitoon liittyvä neuvonta ja ohjaus, voinnin seurantakäynti, aterioissa avustaminen, suihkutetus, saunotus, muu pesuapu

Sairaana-/terveydenhoito ja lääkehoito

ihon hoito, kystofix'in hoito, näytteiden otto (nielu-, veri-, virtsa-), avanteen hoito, verenpaineen mittaus, verensokerin mittaus, kuumeen mittaus, punnitus, korvahuuhtelut, haavan hoito, ompeleiden poisto, katetrointi, saattohoidossa olevien asiakkaiden hoito, peffmittaus, lääkkeenjako asiakkaan luona, injektoiden antaminen, peräruiskeen anto, iv-hoito, lääkelaastoreiden vaihto, inhalaatioiden ja spiran anto, rokotukset, kipupumppu, marevan –seuranta

Kuntoutus ja virkistystoiminta asiakkaan kotona

kotijumppa, ulkoilu asiakkaan kanssa, kuntouttavat käynnit

Asioiden hoito

pankki, apteekki, kauppa-asioiden ym. hoitaminen, erilaisten hakemusten täyttö, saattoapu lääkäriin, kampaajalle, jalkahoitajalle ym., yhteydenpito omaisiin ja muihin hoitoon osallistuviin

Arviointikäynnit

käynti uuden asiakkaan luokse, arviointikäynti, palvelutarpeen arviointi hoitoneuvottelu, ikäihmisten hyvinvointia edistävät kotikäynnit, Rai arvioinnin tekeminen asiakkaan kotona

Kotihoidon kodinhoiton ja hoidon suunnittelun toiminnot sekä matkat asiakkaiden luokse

KODINHOITO

Ruuan valmistus, lämmitys ja esille laitto

Siistiminen, vaatehuolto ja muu kodinhoito

tiskaus, keittiön pöytien puhdistaminen, roskien tyhjentäminen, jääkaapin siivous, imurointi, lakanoiden vaihto, Wc:n pesu, pölyjen pyyhkiminen, vaatteiden pesu ja huolto, muu kodinhoito (esim. talon lämmitys, klapien teko, puiden kanto, öljyn tilaus, patterin/lampun vaihto ym.)

HOIDON SUUNNITTELU

Käynnin ja hoidon valmistelu sekä asiointi toimistolta / kansliasta käsin

ateria-, turva- ja kuljetuspalveluiden järjestäminen, tarvittavien materiaalien kerääminen kotikäyntiä/hoitotoimenpidettä varten, ruokien tilaaminen toimittajalta, tilausten teko, koneellisen annosjakelupussien jako asiakkaille, ruokakärryn nouto ja palautus keittiöön, vaippa-, keskusvarasto- ja lääketilausten teko

Hoitotyön raportointi ja kirjaaminen sekä hoitosuunnitelmien tekeminen ja arviointi

käynnin kirjaaminen ja/tai tilastoiminen, Rai-arviointien kirjaaminen, suullisen raportin antaminen ja vastaanottaminen, hiljainen raportti, hoitosuunnitelmien laatiminen ja tehdyn suunnitelman toteutumisen arviointi

MATKAT ASIAKKAIDEN LUOKSE

Kotihoidon hallinnon ja tukipalveluiden toiminnot

HALLINTO

Koulutukset ja kokoukset

erilaiset koulutukset, kokoukset, viikkopalaverit, koulutusten matkat

Työn suunnittelu ja organisointi

viikko-ohjelmien suunnittelu ja laatiminen, työvuorosuunnittelu, puhelut (oma henkilökunta), leasing-autojen huolto

Tauot

ruokatauot, kahvitauot, muut tauot

TUKIPALVELUT

Ateriapalvelut - erityisesti aterioiden kuljettaminen

Saunotuspalvelut - asiakkaan peseytymispalvelut muualla kuin asiakkaan kotona

Vaatehuolto - vaatteiden peseminen ja huolto erikseen tarjottuna palveluna

Turvapalvelut - hälytyksiin vastaaminen

Lääkkeiden jako - dosettien jako asiakkaille

Ryhmätoiminnot ja niiden järjestäminen

Palveluseteliin ja kustannuslaskentaan liittyvää aineistoa

- Sitra: *Palvelusetelin käyttöönotto kunnissa*. Sitran selvityksiä 9. Ladattavissa osoitteesta: <http://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksi%C3%A4-sarja/Selvityksi%C3%A4%209.pdf?download=Lataa+pdf>
- Sosiaali- ja terveysministeriö: *Hoivaa ja huolenpitoa ympäri vuorokauden*. Sosiaali- ja terveysministeriö selvityksiä 2010:28. Ladattavissa osoitteesta: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=2872962&name=DLFE-14929.pdf
- Työ- ja elinkeinoministeriö: *Työn organisointi ja työhyvinvointi sosiaali- ja terveysalalla – esimerkkinä vanhusten kotihoito*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 35/2008. Ladattavissa osoitteesta: <http://www.tem.fi/files/21000/TEM35.pdf>
- Vanhuspalvelun Kuusikko-työryhmä: *Kuuden suurimman kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen ja kustannusten vertailu 2009*. Kuusikko työryhmä 2009. Ladattavissa osoitteesta: http://www.kuusikkokunnat.fi/SIRA_FILES/VHT2005.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriö: *Palvelusetelin käyttö kunnissa*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:38. Ladattavissa osoitteesta: <http://pre20090115.stm.fi/ka1181808001802/passthru.pdf>

Yhteystiedot

Projektipäällikkö

Pasi Leppänen

Director KHT, JHTT

pasi.leppanen@deloitte.fi

p. 020 755 5112

Asiantuntija

Anu Servo

Manager KHT, JHTT

anu.servo@deloitte.fi

p. 020 755 5121

Asiantuntija

Joonatan Laakso

Senior Consultant

joonatan.laakso@deloitte.fi

p. 020 755 5458

Deloitte.